

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
за магістерською програмою професійного спрямування «Фінансовий та
страховий менеджмент»

на тему: «Механізм фінансового управління платоспроможністю
страхових компаній на українському та світовому ринках»

Виконавець:

студентка факультету ФБС
Донєва Т. І

Науковий керівник:

д.е.н, професор
Баранова В.Г.

ОДЕСА – 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сьогодні в громадській свідомості населення України, органів державної влади страхування все більше сприймається як необхідний та важливий фінансовий механізм, що забезпечує соціально-економічну стабільність і безпеку, розвиток підприємництва, ефективний захист майнових інтересів громадян та організацій від природних, техногенних, економічних та інших ризиків, реалізацію державної політики соціально економічного захисту суспільства. Але чи всі страхові компанії можуть відповідати по своїм обов'язкам? Ні, тільки платоспроможні. Платоспроможність – одна з найважливіших економічних характеристик страхової компанії. Специфічна роль, яку відіграють страхові компанії у ринковій економіці, перетворює проблему забезпечення платоспроможності страховиків на об'єкт особливого контролю з боку держави.

Особливої гостроти набуває проблема забезпечення платоспроможності в період членства України в Світовій Організації Торгівлі (СОТ). Це змушує відповідати жорстким законодавчим вимогам, які діють в Європейському Союзі. Одна з них - норматив платоспроможності страхової компанії.

Платоспроможність є невід'ємною складовою будь якого суб'єкта фінансових відносин. А оскільки страхові компанії займають найбільш питому вагу у небанківських фінансових установах та значні фінансові потоки обертаються саме на страховому ринку, то платоспроможність страхових організацій визначає розвиненість цього ринку. Після черги криз на світовому ринку, страховий ринок зазнав великих коливань, довіра населення до цього ринку похитнулася, це великий удар не тільки окремо по страховим компаніям, а по всій економіці країни. Страхування в Україні знаходиться на низькому рівні, оскільки існує низка проблем:

- політична нестабільність в країні;

- слабкі зовнішньоекономічні зв'язки України у сфері страхування з іншими країнами;
- нерозвиненість національної страхової інфраструктури;
- недостатній рівень і потенціал розвитку страхування за межами країни;
- низькі показники конкурентоспроможності українських страхових компаній.

На ринку дуже багато страхових компаній, які не зможуть відповідати по своїм обов'язкам, а це в свою чергу знижує позиції усього ринку. Для того, щоб страховий ринок розвивався стрімко необхідно удосконалити механізм управління платоспроможністю. В умовах зміни господарських процесів, глобалізації, трудової міграції, механізму управління платоспроможністю приділяється недостатньо уваги аналіз фахової літератури вітчизняних та закордонних авторів, котрі присвячені поняттю «платоспроможність», свідчить про наявність різних тлумачень сутності платоспроможності підприємства. А протиріччя в методичних підходах до розрахунку показників, що формують рівень та загальну оцінку платоспроможності підприємства, свідчить про ототожнення даного поняття з ліквідністю підприємства одними авторами та з фінансовою стійкістю – іншими науковцями. Це призводить до прийняття невірних управлінських рішень та до неефективного управління страховим ринком у загальному.

Для подолання цих стримуючих факторів практикують поглинання і капіталізацію нерозвинених та малозабезпечених страхових компаній для зменшення кількості ризикових портфелів на ринку страхування. Важливим є також підвищення темпів зростання окремих видів страхування, поліпшення якості послуг, впровадження нових продуктів.

Слід згадати і про ряд внутрішніх проблем ринку: велика кількість страхових компаній з нестачею професійного персоналу, низька якість страхових послуг, недостатня капіталізація страхових компаній і низька якість активів. Окремі види обов'язкового страхування чітко не визначені в

законодавстві і, як результат, найгострішою проблемою є порушення термінів виплат страхового відшкодування.

Оскільки ці проблеми є недостатньо досліджені, то потрібен поглиблений аналіз. Так, В. Д. Базилевич В. Д. Бігдаш, Н. М. Внукова, займалися вивченням проблем платоспроможності страхових компаній.

Описані в літературі результати досліджень свідчать про практично повну відсутність моніторингу стану платоспроможності страхових компаній та у зв'язку з цим відсутність даних щодо динаміки зміни їхньої платоспроможності, а отже, і висновків про взаємозв'язок платоспроможності страхових компаній із забезпеченням їхнього успішного функціонування.

Мета дослідження є на основі узагальнення теоретичних розробок у сфері страхування розширити теоретичні засади щодо функціонування механізму фінансового управління платоспроможністю страхових компаній і запропонувати практично-орієнтовані підходи стосовно їх удосконалення.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити **такі завдання**:

- визначити економічну суть поняття платоспроможності страхових організацій та обґрунтувати її роль в фінансовому управлінні діяльністю організацією;
- визначити систему показників для оцінювання платоспроможності страхової компанії;
- дослідити механізм фінансового управління платоспроможністю;
- проаналізувати основні тенденції управління страхової компанією на світовому ринку;
- оцінити механізм фінансового управління платоспроможністю страхових компаній;
- визначити чинники, які впливають на фінансове управління платоспроможністю страховика;
- обґрунтувати напрямки покращення платоспроможності страхової компанії з урахуванням зарубіжного досвіду;

- надати рекомендації щодо прогнозування розвитку страхових компаній в контексті фінансового управління платоспроможності;
- визначити шляхи підвищення ефективності механізму управління платоспроможністю страхової компанії.

Об’єкт дослідження процес управління та оцінки платоспроможності.

Предмет дослідження теоретичні та практичні засади управління платоспроможністю страхової компанії.

Методи дослідження У процесі написання дипломної роботи при обґрунтуванні теоретичних основ управління платоспроможністю страхової компанії використані такі методи наукового дослідження: абстрагування, аналіз, синтез, індукція, дедукція, узагальнення, системний та інші.

Інформаційна база дослідження Законодавчі та нормативні акти, періодичні видання, підручники та монографічні роботи, річні звіти ПрАТ «СК «Арсенал Страхування».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 108 сторінок. Основний зміст викладено на 25-65 сторінках. Робота містить 23 таблиць, 8 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано дві наукові праці у збірниках “Актуальні проблеми корпоративних фінансів та фінансових ринків в умовах глобалізації” та “Формування єдиного фінансового простору та розвиток світової фінансової думки”.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні засади управління платоспроможністю страхової компанії» висвітлена сутність поняття платоспроможності, систему управління платоспроможністю та механізм фінансового управління платоспроможністю страховика.

У другому розділі «Аналіз управління платоспроможністю страхових компаній України» проаналізовано основні тенденції у функціонуванні страхового ринку України та світового страхового ринку, оцінку механізму фінансового управління платоспроможністю страхових компаній та чинники, які впливають на фінансове управління платоспроможністю страховика. Третій розділ У третьому розділі «Основні напрямки вдосконалення механізму фінансового управління платоспроможністю страхових компаній» запропоновано напрямки покращення управління платоспроможності у ПрАТ «СК «Арсенал Страхування»

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Українська система показників платоспроможності базується на європейській моделі – Першій директиві платоспроможності, що відображається в нормах Закону України “Про страхування”. Утім, вимоги до платоспроможності вітчизняних страховиків істотно нижчі від європейських норм та нормативів, що пояснюється розвитком економіки й поступовим розвитком страхової справи.

2. Обґрунтовано значення механізму управління платоспроможністю страхових компаній, що полягає у забезпеченні платоспроможності страхових організацій; захисті прав споживачів страхових послуг; захисті прав інвесторів та акціонерів. Також встановлено, що функціонування механізму управління платоспроможністю страхових компаній забезпечується внутрішнім фінансовим контролем, тобто контролем, який здійснюється спеціалізованим підрозділом компанії за допомогою комплексу заходів з нагляду за виконанням бізнес-процесів з метою допомоги керівництву страхової компанії в управлінні фінансовими ресурсами та виконанні покладених на нього завдань, для забезпечення платоспроможності та ефективності діяльності компанії.

3. Обґрунтовано, що важливим завданням фінансового аналізу, результати якого являють інтерес для всіх учасників страхового процесу, є оцінка фінансової надійності та платоспроможності страхових компаній, у процесі якої рекомендовано використовувати методи аналізу на тестах раннього попередження. Наведено основні одинадцять показників для страхових компаній з ризикового страхування, які передбачають тести раннього попередження.

4. Проведений аналіз СК «Арсенал Страхування» дав змогу визначити, що страхова компанія є платоспроможною. Діючи в Україні підходи до оцінки платоспроможності вітчизняних страхових компаній не в повній мірі враховують усі ризики, властиві діяльності страховиків, і в разі застосування методології оцінки платоспроможності, прийнятої в економічно розвинених країнах, очікувані результати значно відрізнятимуться.

5. Визначено, що на платоспроможність страховика впливають різні зовнішні та внутрішні фактори, серед яких є фінансові та нефінансові чинники.

6. Визначено, що для покращення платоспроможності з урахуванням зарубіжного досвіду страхова компанія повинна акцентувати увагу на таких заходах, як: підвищення ефективності розміщення коштів; збільшення статутного капіталу; удосконалення перестрахових операцій; скорочення витрат на ведення справи; збалансування страхового портфеля; удосконалення тарифної політики.

7. Для визначення шляхів покращення управління платоспроможністю страхової компанії було розглянуто критерії оцінки управління платоспроможністю, на основі аналізу було зроблено висновок, що для України найбільш оптимальним і менш проблематичним варіантом є впровадження Solvency II. За його умов страхувальники та застраховані отримають гарантії того, що страховики будуть удосконалювати свою практику ризик-менеджменту і матимуть

необхідний рівень капіталу, що, в свою чергу, сприятиме підвищенню довіри страхувальників до страхових компаній через мінімізацію ймовірності їх банкрутства. А також результатом упровадження європейських методологій може бути підвищення ефективності управління платоспроможністю страхової компанії, що, в свою чергу, дасть змогу повноцінно виконувати властиві їй функції та підтримувати платоспроможність на належному рівні.

8. Визначено, що ефективна структура регулювання може знизити ризик неплатоспроможності страхових компаній, проте вона також може спотворити рішення фінансово стабільних страхових компаній. Такі спотворення створюють неефективність функціонування ринку, що в зрештою призводить до ще навіть меншого рівня безпеки та збільшення вартості страхових послуг. Крім того, неефективна структура регулювання може надати як страховим компаніям, регулятору, так і страхувальникам помилкове відчуття безпеки.